

Uitgelicht

Portrettengalerij: Kees Schilder

door Geraart Westerink

Kees Schilder was al op jonge leeftijd gefascineerd door geschiedenis, vooral die van zijn geboortestad Kampen. Na zijn pensionering bij de Nederlandse Spoorwegen, die dankzij een – in onze huidige optiek – gunstige regeling op relatief jonge leeftijd begon, kon hij zich volledig aan deze interesse wijden. Waar de vrijetijdsbesteding van de meeste gepensioneerden zelden het niveau van een vrijblijvende hobby overstijgt, daar kan bij Kees Schilder rustig van een tweede carrière worden gesproken, niet alleen vanwege de tijd die hij erin steekt, of vanwege zijn grote gedrevenheid, maar vooral vanwege het niveau, de omvang en de relevantie van de ontplooiende werkzaamheden.

Kees Schilder ontpopte zich als een onvermoeibaar archiefvorser. Vooral de Middeleeuwen en de vroegmoderne tijd hebben zijn aandacht. Binnen die omvangrijke periode specialiseerde hij zich onder meer in de numismatiek, genealogie en wapenkunde. Niemand is beter thuis in het Oud Archief van de gemeente Kampen dan Kees Schilder. De bloedbanden van tientallen families zijn voor hem dagelijkse kost, alsof hij de betrokken personen persoonlijk heeft ontmoet. Hij kent hun levensloop vaak beter dan menig een die van zijn eigen familieleden. Gesteund door een indrukwekkende feitenkennis en een fenomenaal geheugen weet hij de kleinste details uit een ver verleden met het grootste gemak te reproduceren en in een groter verband te plaatsen.

Ondanks het feit dat hij ontegenzeggelijk veel voldoening uit zijn noeste arbeid put, houdt hij de resultaten niet voor zichzelf. Zelden doet iemand tevergeefs een beroep op deze ‘wandellende databank’, maar nog belangrijker is de indrukwekkende reeks publicaties die hij inmiddels op zijn naam heeft staan.

Zijn eerste geschreven bijdragen leverde hij aan de *Kamper Almanak*. Vanaf 1975 bracht dit cultuurhistorische jaarboek enkele tientallen artikelen van Kees Schilder in de openbaarheid. Onderwerpen die hij op basis van uitputtend archiefonderzoek uitdiepte, waren onder meer de Kamper schepenen schoutenzegels en de geslachten Worst, Van Ingen, Kroeser, Kuinretorf,

Martin-Jan van Santen. Portret van Kees Schilder. Olieverf op doek. 60 x 60 cm. 2014. Collectie SNS Historisch Centrum / Frans Walkate Archief.

Toe Boecop, Van Holtsende, Slewert en Van de Vene. Jarenlang maakte hij deel uit van de redactiecommissie.

Aan een andere belangrijke historische bronnenreeks, de door het Gemeentearchief uitgegeven *Kamper Genealogische en Historische Bronnen*, heeft Schilder eveneens een omvangrijk en nog steeds groeiend aandeel geleverd. Daarnaast zijn er de publicaties die hij in eigen beheer uitgeeft, in een kleine oplage, omdat hij zijn tijd vooral wil besteden aan schrijven en onderzoek en niet aan promotie en distributie. Het kost zelfs enige moeite hem een exemplaar te ontfutselen.

Schilder weet documenten en opgetekende gegevens die op het oog dor en droog lijken tot leven te wekken. Hij heeft niet alleen oog voor roem en glorie, maar ook voor de rauwere kanten van het bestaan. Zo schreef hij een bloederig verslag over middeleeuwse rechtspraak en een smeug verhaal over overspel en hoererij. Maar ook richtte zijn aandacht zich op de geschiedenis van de oeroude boerderij Keulvoet, het wel en wee van het stadsbestuur en stelde hij een uitvoerige namenlijst samen van dienstdoende burgemeesters en wethouders in Kampen na de Franse tijd, om maar een paar onderwerpen te noemen. En dat alles op basis van de feiten; speculaties of veronderstellingen laat hij bij voorkeur achterwege.

Kees Schilder zet zich niet alleen in voor het openbaren en verspreiden van kennis over het culturele erfgoed, maar ook voor het behoud ervan. Zo maakte hij deel uit van een werkgroep die streeft naar het beschermen van historische graven. De funeraire cultuur had al eerder zijn aandacht getrokken bij het bestuderen van de zerken in de Bovenkerk, waarvan de resultaten nauwgezet geboekstaafd werden. Daarnaast is hij een gedreven verzamelaar, vaak van zaken die in verband staan met zijn onderzoek, of er een aanleiding toe vormen.

In boeiend contrast met het introspectieve karakter van het archiefonderzoek en het daaropvolgende schrijfwerk staat zijn uitbundige, extraverte karakter. Al zijn activiteiten gaan gepaard met groot enthousiasme in woord en gebaar, dat zich ook richt op de prestaties en bezigheden van anderen. Hij beschikt over een tomeloze energie. Geen tentoonstellingsopening wordt overgeslagen. Altijd is hij, vergezeld door zijn vrouw Krijna, met een camera paraat om mensen en gebeurtenissen in beeld te brengen. Ook daarin is hij onvermoeibaar. Zijn fotodocumentatie is inmiddels een fenomeen op zich.

Ook al blijft Schilder zichzelf nog steeds relativerend 'amateurhistoricus' noemen, hij heeft bij velen al lang de status van een autoriteit bereikt. Een status die ook officiële erkenning heeft gekregen. Zo ontving hij in het jaar 2000 van het Prins Bernhard Cultuurfonds de Cultuurprijs Overijssel.

Als meelevend betrokkene bij het SNS Historisch Centrum/Frans Walkate Archief liet hij zich strikken om te poseren voor een portret, al was het na enig aandringen. Het portret is een welkome aanvulling op de reeks die een aantal jaren geleden is gestart en die voortkomt uit het verzamelbeleid van archiefgrondlegger Frans Walkate. De reeks portretten heeft tot doel het in beeld brengen van markante inwoners van Kampen, vooral van degenen die actief zijn op cultuurhistorisch gebied. Het werk is wederom vervaardigd door beeldend kunstenaar Martin-Jan van Santen.